

POSUDEK VEDOUCÍHO K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Jméno studenta: Jakub Slezáček

Název práce: Intelektuální komfort: akademické prostředí jako výspa intelektuální poctivosti

Vedoucí práce: ThDr. Dalibor Vík, Ph.D.

Posudek vypracován: 12. 8. 2023

Předkládaná bakalářská práce Jakuba Slezáčka pojednává pojem „intelektuálního komfortu“. Dělí se na část teoretickou a praktickou. Teoretická část si klade za cíl tento pojem definovat a ukázat jeho možné souvislosti a dopady ve společnosti. Praktická část řeší výzkum možných implikací popsaného jevu v akademickém prostředí.

Jako vedoucí práce oceňuji především odvalu, s níž se Slezáček rozhodl pojednat již v bakalářském cyklu studia téma, které je v našem prostředí nejen originální a nové, ale vzhledem k současné celospolečenské debatě i vysoce aktuální. Intelektuální komfort jakožto sklon ovlivňovat prostředí kolem nás tak, abychom si mohli zachovat vlastní, dosud zastávané postoje a názory a zároveň se vyhnuli konfrontaci s těmi, kdo naše názory nesdílí je jedním z aspektů definujících způsob, jímž se profiluje dnešní společenská interakce. Jedná se tak vlastně o univerzální fenomén, kterému mohou podléhat zastánci kterékoli části názorového spektra. Namísto intelektuální poctivosti či odvahy nastupuje určitý konformismus neboli snaha o zachování intelektuálního komfortu, která se projevuje delegitimizací svobodné diskuze typickými postupy: předstírání morální převahy nad oponentem, zastrasování oponenta, útekem od otevřeného střetu ad. Slezáček správně chápe tento jev jako potenciálně ohrožující pro názorovou pluralitu ve společnosti, která je zároveň zárukou plodné pokračující debaty, především v prostředí, kde se vyžaduje myšlenková tvořivost a inovace. Právě vzhledem k aktuálnosti daného tématu bych však v teoretické části práce ocenil jednak poněkud lepší práci s literaturou ve smyslu užití širšího a bohatšího spektra zdrojů a jejich důkladnější citování, jednak možná i doplnění teoretické stati praktickými příklady ze současného společenského kontextu (např. zejména v souvislosti s existencí tzv. „cancel culture“). Kladně hodnotím pokus autora o filozofické zakotvení tématu (koncepte svobody J. S. Milla).

Praktická část práce představuje pokus o kvantitativní výzkum mezi vysokoškoláky založený na dotazníkovém šetření, který má ověřit autorovy hypotézy týkající se zejména různých typů „kognitivních zkreslení“. Pro plné pochopení této části však citelně postrádám uvedení přesného znění sady výzkumných otázek, které byly v dotazníku položeny – autor je z nějakého důvodu neuvádí. Hodnotit tuto část je proto poněkud obtížné, protože mi není jasné, zda se zkoumá reálná znalost různých typů kognitivních zkreslení u studentů, anebo jen jejich „sebedůvěra“ v tom ohledu, zda jim reálně podléhají, či-li nic? Proto nelze efektivně posoudit ani relevanci výsledků výzkumu. Dalším problematickým bodem je pak jejich interpretace. Pokud studenti humanitních oborů vykazují v obecné rovině nižší míru sebedůvěry v oblasti rozpoznání kognitivních zkreslení než studenti oborů technických, mohlo by to také znamenat, že studenti humanitních oborů jsou lépe poučeni o interpretativní povaze společenských věd a možnost zkreslení proto hodnotí reálněji, více si ji připouštějí? Na druhé části oceňuji proto opět zejména autorovu intenci, odvalu, s níž se takto složitou problematiku pokusil zkoumat a kvantifikovat, o jejím konkrétním provedení mám nicméně určité pochybnosti – zejména se domnívám, že „sebedůvěra“ je v tomto smyslu jen málo vypovídající faktor (považoval bych jej maximálně za „doplňkový“) a pokud by měl výzkum něco prokázat, musel by obsahovat např. test, který by zjišťoval skutečnou resilienci účastníků vůči „kognitivním zkreslením“.

Z formálního hlediska práce obsahuje náležitosti na daný typ práce kladené, podepsala se na ní nicméně poněkud uspěchaná finalizace, takže obsahuje řadu stylistických chyb, překlepů,

nekonzistentní formátování, chybné číslování kapitol ad.. Jedna z mých výtek směřuje také k jazyku teoretické části, který působí na mnoha místech silně šroubovaně až technokraticky, takže může vzdáleně připomínat strojový překlad z angličtiny či text generovaný AI (nekonstatuji jejich použití, ale podobnost stylovou). Autor by se měl mimo jiné naučit sdělovat jinak podnětné myšlenky srozumitelným způsobem.

Závěr: I přes výše uvedené výtky práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit velmi dobře, a to zejména z důvodu, že práce vyzařuje určitý potenciál, který ovšem mnohdy postrádám u prací formálně a věcně dokonalejších. Práce je každopádně originální, zpracovává zajímavé, potřebné a aktuální téma na pomezí pedagogiky, sociologie, psychologie a filozofie a věřím, že pokud se autor v budoucí kvalifikační práci nechá odborně vést zejména v praktické části, může jednou uskutečnit podnětný výzkum.